

Postoj hudby v proměnách času

Anotace

V této práci bych se chtěla věnovat tomu, jak moc se měnila hudba – její složení a zaměření v určité oblasti a také jaký byl vkus lidí v oblasti hudby. Začala bych pravěkem, následoval by středověk, renesance a baroko a zakončila bych to současnou hudební situací. Tedy tím, jaké hudební styly jsou v současné době nejoblíbenější a jak vypadá hudba jako taková v současné době.

Proměna vkusu (encyklopedické heslo) - Vkus je představa o ideálu krásy, harmonie, dokonalosti a módnosti, která se jednak liší u různých lidí, společenství a národů, jednak se v průběhu dějin neustále vyvíjí a mění. Co této představě neodpovídá, označuje se jako nevkusné. Vkus je tedy především otázka individuálního posouzení; přesto byly v minulosti vypracovávány normativní „učebnice dobrého vkusu“ (např. v éře klasicismu) a i v současné době lze vysledovat cosi jako většinový vkus.

Už v samotném pravěku je známo, že se lidé věnovali hudbě. Dokonce si vyráběli i primitivní nástroje, na které pak hráli. Šlo například o kostěné píšťaly, bubínky, mušle či zvířecí rohy. Hlasový rozsah však nebyl nic v porovnání s dnešním rozsahem. Pravěký rozsah lidského hlasu činil pouze 1-3 tóny. Šlo tedy spíše o varovnou nebo spíše o signalizační funkci než o hudbu jako takovou. Je tedy logické, že pravěcí lidé neměli k hudbě takový vztah, jaký máme my v současné době, kdy je hudba všude kolem nás.

Ve středověku pak nastupuje jednohlasý liturgický zpěv (chvalozpěvy či hymny), které posléze nahradil gregoriánský chorál. Gregoriánský chorál je souborné označení pro katolický jednohlasý bohoslužebný zpěv, který využívá latinské texty z bible. Šlo tedy o náboženskou tematiku. Postupem času se pak vyvinula i světská a lidová hudba. Díky tomu už hudba jako taková není jen pro určitou skupinu lidí, ale rozšiřuje se i mezi zbytek populace.

Nástupem renesance začíná opětovný zájem o antickou kulturu a ideály uplatněním těchto myšlenek na současné umění. Pro renesanční hudbu je typický důraz na libozvučnost, soulad či kontrast. Díky tomu tak z hudby mizí disonance (souzvuk tónů, který zní

nepříjemně) a roste důraz na harmonii. Umělecké dílo tak není shlukem dílčích detailů, ale musí tvořit komplexní propracovaný celek, kde se jeho části navzájem doplňují a vytváří tak harmonii. Základním principem je imitace (velký vliv měl traktát *Ars Nova* hudebního skladatele a teoretika Philippa de Vitry). Imitace znamená nápodobu jednoho hlasu hlasem druhým. Dále se uplatňuje styl a capella (menší skupiny zpěváků bez instrumentálního doprovodu) a hra colla parte (hudební nástroje jsou samostatnou složkou nebo se zdvojují se zpěváky v jednom z hlasů). Nástroje využívané v renesanci byly například zobcové flétny, violy da gamba, loutny, cembala či pozouny.

V baroku pak oproti renesanci vzniká např. emotivní ztvárnění slov (renesance je v tomto ohledu spíše zdrženlivá), melodika je velkého rozsahu, akordy jsou samostatné jednotky, nebo že v rytmu jsou velké extrémy. V období baroka také vzniká dur-mollová harmonie. Pro barokní hudbu je typické, že představovala naplnění zcela nových ideálů, které se zřetelně lišily od renesanční hudby. Jednoduše by se dalo říct, že barokní hudba je typická polaritou sopránu a basu. Velmi výrazně bylo využíváno principu kontrastu, kdy se začal objevovat kontrast tempový (střídání pomalých a rychlých vět) a kontrast dynamický (střídání subito piano a subito forte). Také došlo k velkému rozmachu v oblasti instrumentální hudby. Díky tomu tak vznikly nové nástroje (klavír, klarinet) a zdokonalily se nástroje starší neboli již používané (mění se tvar smyčce, u příčných fléten se objevují klapky). V baroku můžeme sledovat rozdělení podle hudebních nástrojů na umělecké hraní a na hraní lidové. V umělecké sféře se využívají housle, kytara, harfa, cembalo, varhany či flétny, v lidové pak se využívají tzv. nástroje venkovanů a potulných muzikantů, což byly např. oktávové housle, niněra, dudy, buben či řehtačky. Dalo by se tedy říct, že v období baroka už můžeme mluvit o více hudebních stylech.

V dnešní době si pod slovem hudba každý představí něco jiného. Jde jednoduše o to, že každý máme jiný vyhraněný styl, který se nám líbí a kterému dáváme přednost před ostatními. V určité míře tomu přizpůsobíme i šatník (rapeři, metalisti, rockeři, ...). Díky tomu pak není problém na první pohled zjistit, jakému hudebnímu stylu holdujeme.

V současné době máme mnoho hudebních stylů (např. rock, pop, metal, techno, hip-hop, rap, jazz, ...) Některé jsou oblíbené početnou skupinou lidí, jiné hudební styly menší skupinou. Dalo by se říct, že v současné době si každý posluchač hudby může najít styl, který mu vyhovuje a ten poslouchat.

Důležitou součástí jsou také zdroje poslechu hudby. Ty se oproti dřívějším dobám značně rozrostly. Hudbu můžeme poslouchat v rádiu, v mobilním telefonu, na internetu, na CD či v mp3 přehrávači. Další možností, kde poslouchat hudbu pak jsou jednotlivé koncerty či festivaly.

Myslím si, že dnešní doba je velice bohatá na hudbu. Můžeme ji poslouchat kdykoli a kdekoli. Můžeme ji vytvářet, ať už pomocí lidského hlasu, hudebního nástroje či pomocí počítačového programu. Zkrátka a dobře – hudba je všude kolem nás.

Zdroje:

1. POLEDŇÁK, Ivan. *Proměny hudby v měnícím se světě*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007, 352 s. ISBN 978-802-4418-094
2. BAČUVČÍK, Radim. *Jak posloucháme hudbu?: vztah obyvatel České republiky k hudbě a jejímu poslechu 2009*. 1. vyd. Zlín: Radim Bačuvčík - VeRBuM, 2010, 140 s. ISBN 978-809-0427-389.
3. KOŠUT, Michal. *Kapitoly z hudebních forem: vztah obyvatel České republiky k hudbě a jejímu poslechu 2009*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004, 88 s. ISBN 80-210-3451-3.
4. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-01-02].